ROK V

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 2

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1930 R.

PRZESUNIĘCIA W ŚWIATOWYM PRZEMYŚLE TŁUSZCZOWYM

Prasa gospodarcza angielska, holenderska i niemiecka od dłuższego czasu podawała informacje o zamierzonej koncentracji przemysłu tłuszczowego angielskiego i holenderskiego, które — jak wiadomo — łącznie tworzą ośrodek dyspozycji gospodarczej dla wszelkich działów przemysłu tłuszczowego, od surowca począwszy aż do końcowych produktów.

Na początku ubiegłego roku doszło do zjednoczenia 3-ch wielkich koncernów tłuszczowych, mianowicie: Jürgens — Van den Bergh — Schicht, przyczem stworzone zostały dwa towarzystwa holdingowe: Margarine — Unie N. V. w Amsterdamie i Margarine — Union Ltd. w Londynie. Towarzystwa te rozgraniczyły teren działania w ten sposób, że Margarine — Unie N. V. w Amsterdamie miało kontrolować przedsiębiorstwa holdingowe w krajach kontynentu europejskiego, natomiast Margarine — Union Ltd. miało za działanie kontrolowanie holdingowych przedsiębiorstw, zajmujących się przeważnie produkcją margaryny w krajach anglosaskich.

Oba wymienione holdingowe towarzystwa posiadały łączny kapitał zakładowy, wynoszący 37,5 miljonów funtów angielskich, z czego 2,5 miljona £ przypadało na akcje imienne.

Od dłuższego czasu prowadzone były pertraktacje między olbrzymim koncernem angielskim Lever Brothers Ltd. w Londynie a wymienionemi dwoma towarzystwami. Celem tych pertraktacyj było uzgodnienie działalności obu tych wielkich koncernów, wykluczenie wzajemnej konkurencji, specjalnie w krajach anglosaskich, podział rynku światowego i t. d. Koncern Lever Brothers Ltd. w Londynie, jako holdingowe towarzystwo, posiada kapitał zakładowy, wynoszący £ 58.530.000, z czego £ 2,4 miljonów przypada na akcje imienne.

Dn. 10 grudnia 1929 r. odbyło się w Londynie walne zgromadzenie wymienionych towarzystw, przyczem Margarine—Unie N. V. w Amsterdamie i Margarine — Union Ltd. w Londynie występowały łącznie. Na powyższem Zebraniu doszło do całkowitego uzgodnienia zamierzeń i w rezultacie dokonana została fuzja między Unją Margarynową i Lever Brothers, drogą zorganizowania nowego towarzystwa holdingowego — „Unilever Limited", o kapitale zakładowym £ 11.600.000, na który to kapitał złożyły się wyłącznie odpowiednio podwyższone kapitały, reprezentowane przez akcje imienne wspomnianych koncernów.

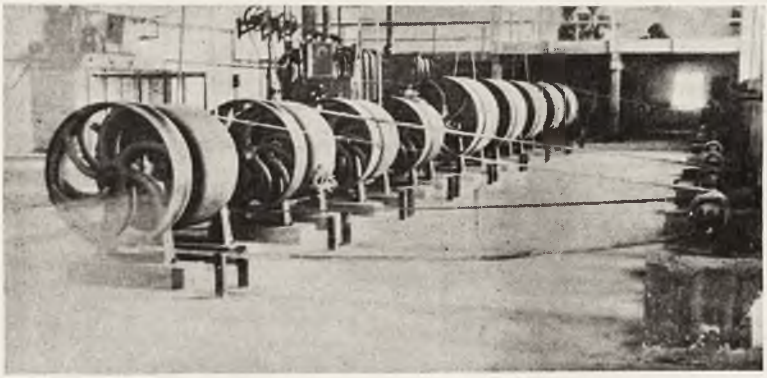
Statut nowego holdingowego towarzystwa „Unilever Limited" nie został w całości opracowany. Uzgodniono jedynie zasady dalszej współpracy. „Unilever Limited" stanowi więc jedną z najpotężniejszych światowych organizacyj, która postawiła sobie za zadanie daleko posuniętą koncentrację w dziedzinie światowego przemysłu tłuszczowego. Wspomniane nowe towarzystwo prowadzi w dalszym ciągu pertraktacje z samodzielnym koncernem amerykańskim Procter Gamble & Comp. jak również i z United Africa Company Ltd., które znajduje się w pewnej zależności od Lever Brothers. O potędze tej organizacji świadczyć mogą kapitały zakładowe przedsiębiorstw holdingowych, stanowiące po dokonanej fuzji 37.500.000 + 58.530.000 = £ 96.030.000.— wartości nominalnej; faktyczna jednak wartość, jak twierdzą wtajemniczeni, znacznie przewyższa sumę 130 miljonów funtów szterl.

Zachodzi pytanie, w jakim stopniu opisane wyżej przesunięcia w dziedzinie światowego przemysłu tłuszczowego odbijają się na stosunkach polskich, gdzie — jak wiadomo — obie grupy są reprezentowane. Unilever Ltd. posiada na obszarze celnym polskim 4 przedsiębiorstwa. Niewątpliwie skutki koncentracji, dokonanej w Londynie, odczuje i polski przemysł tłuszczowy. Symptomatycznem jest, że w organizowaniu w grudniu roku ubiegłego Syndykatu Polskich i Gdańskich Rafineryj Olejów Jadalnych brały udział przedsiębiorstwa, należące do Unilever Ltd.

Polska jest bardzo zachęcającym terenem dla rozbudowy przemysłu tłuszczowego, znajdującego się dopiero w początkowem stadjum rozwoju. Silniejsze zainteresowanie się naszym rynkiem ze strony Unilever Ltd. oznaczałoby wydatniejszy przypływ kapitałów angielskich i holenderskich, jak również modernizację całego polskiego przemysłu tłuszczowego.

POŚWIĘCENIE ZAKŁADÓW CHEMICZNYCH W WINNICY

Dn. 28 grudnia 1929 r. odbyła się uroczystość poświęcenia Zakładów Chemicznych w Winnicy — nowej polskiej fabryki barwników. Uruchomiona w wyniku zainteresowania się kapitału francuskiego tym działem produkcji polskiej i ściśle współdziałająca ze znanym francuskim koncernem barwnikarskim „Etablissements Kuhlmann" — nowa placówka działa przedewszystkiem w kierunku zadośćczynienia potrzebom polskiego przemysłu włókienniczego.

Młynki w Zakł. Chem. w Winnicy.

Równocześnie z poświęceniem, odbyło się dokładne zwiedzenie wszystkich działów fabryki, która charakteryzuje się celowem rozplanowaniem, doskonałą organizacją — co było tem trudniejsze, że musiano się liczyć z istniejącymi już dawniej zabudowaniami fabrycznemi.

Zakładom Chemicznym w Winnicy składamy serdeczne życzenia jaknajpomyślniejszego rozwoju.

WSZECHŚWIATOWA WYSTAWA W LIÉGE

Jak wiadomo, setna rocznica niepodległości Belgji będzie uczczona dwiema wielkiemi międzynarodowemi wystawami w Liége i Antwerpji, przyczem pierwsza nosić ma charakter przemysłowy, druga zaś — kolonjalny. Polska bierze oficjalny udział w Wystawie w Liége, budując własny pawilon według projektów dobrze znanego z poznańskiej wystawy arch., p. J. Müllera. Wystawa polska zorganizowana jest w ten sposób, że wystawcami są — obok Rządu — poszczególne związki przemysłowe, przedstawiając całokształt poczynań polskich w każdej dziedzinie naszego gospodarstwa. Dopiero na tle ogólnych reprezentacyjnych wystaw, poszczególne firmy mają występować ze swemi eksponatami.

Związek Przemysłu Chemicznego, zamierzając uczestniczyć w Wystawie w Liége, zwraca się tą drogą do wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw z prośbą o jaknajrychlejsze zawiadomienie (najpóźniej do dn. 25 b. m.) ze strony tych firm, które pragną wziąć udział w Wystawie, o ich pozytywnej decyzji wraz z orjentacyjnem podaniem powierzchni, na jaką reflektują. Natychmiast po zebraniu odpowiednich zgłoszeń, zwołane zostanie specjalne zebranie, poświęcone bliższemu omówieniu szczegółów Wystawy polskiego przemysłu chemicznego w Liége.

Organizacją polskiego działu w Liége zajmuje się specjalny Komitet, działający w ścisłem porozumieniu z Rządem. Na czele Komitetu stoi p. Minister Szydłowski, pracami kieruje Dyrektor Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, p. Wojewoda Wachowiak.

KRONIKA

Stowarzyszenie Przedstawicieli Handlowych w Warszawie (Królewska 16) zajmuje w grupie polskiej Wiosennych Targów Lipskich specjalne obszerne stoisko, zamierzając przedstawić tam pewną liczbę polskich firm przemysłowych, które samodzielnie nie mogą wystawić wzorów i wysłać reprezentantów. Akcja ta nie ma na celu widoków zarobkowych i podyktowana jest względami natury społecznej. Tytułem zwrotu kosztów, Stowarzyszenie Przedstawicieli Handlowych pobierać zamierza po zł. 1.000 od wystawcy; suma ta obejmuje koszt transportu eksponatów w obie strony, miejsce w stoisku i na ścianie, dekorację ogólną, propagandę w Lipsku, fachową reprezentację przez delegatów Stowarzyszenia, wreszcie przyjmowanie zamówień. Przedsiębiorstwa chemiczne, interesujące się powyższą propozycją — zechcą się porozumieć bezpośrednio ze Stowarzyszeniem Przedstawicieli Handlowych.

Dn. 9 stycznia r. b. Rada Portu i Dróg Wodnych w Gdańsku zaprezentowała w sali Stowarzyszenia Techników interesujący film p. t. „Port Gdański". Film odznacza się nietylko nader ciekawem ujęciem tematu, lecz również pierwszorzędnem wykonaniem technicznem; zwłaszcza zestawienia statystyczne pomyślane są w sposób, przyciągający uwagę widza i pozwalają mu śledzić bez znużenia dane, dotyczące rozwoju portu gdańskiego.

Dn. 10 stycznia r. b. odbyło się uroczyste nadzwyczajne zebranie Towarzystwa „Liga Pracy", poświęcone upamiętnieniu 10-ciolecia tej po-

żytecznej organizacji. Zebranie miało miejsce na terenie Stowarzyszenia Techników; podkreślono w przemówieniach doniosłe znaczenie działalności „Ligi Pracy" dla popularyzacji idei pracy i usuwania marnotrawstwa we wszystkich przejawach życia społecznego i przemysłowego.

Zebranie zakończone było pokazami nader interesujących filmów z dziedziny zastosowań naukowej organizacji.

Podana w poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" produkcja soli potasowych, eksploatowanych z Morza Martwego, dotyczy przewidywań na r. 1930, kiedy wydobycie ma wynieść 300 — 500 tonn.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

* W Dz. Ust. Nr. 90 z dn. 30 grudnia 1929 r. ukazało się pod poz. 676 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 11 grudnia 1929 r. o ulgach celnych dla maszyn i aparatów w kraju niewyrabianych.

Rozporządzenie to przewiduje 65%-ową ulgę celną, stosowaną od cła autonomicznego przy przywozie niewyrabianych w kraju maszyn i aparatów, jeżeli stanowią część składową nowoinstalowanych kompletnych urządzeń oddziałów zakładów przemysłowych, lub mają służyć do obniżenia kosztów względnie zwiększenia produkcji. Rozporządzenie obowiązuje do dn. 30 czerwca 1930 r.; do tegoż terminu prolonguje się ważność poprzednio przyznanych ulg celnych, jednak z zastosowaniem nowej normy cła ulgowego.

Powołane Rozporządzenie obniża wysokość dotychczas stosowanych ulg celnych z 80% do 65%; co więcej, nawet przyznaną już 80%-ową zniżkę celną redukuje do zniżki 65%-owej, o ile przedmioty korzystające z poprzednio obowiązujących ulg celnych będą wprowadzone do polskiego obszaru celnego po dniu 31 grudnia 1929 r. Posunięcie to nie idzie oczywiście po linji interesów przemysłu, zwłaszcza teraz, gdy wszędzie odczuwać się dają poważne trudności finansowe. Szczególnie dotkliwy jest tu moment zaskoczenia inwestującego przemysłu nietylko obniżeniem dotychczas obowiązującej normy ulgi celnej, lecz nawet zastosowaniem nowej normy do przyznanych już ulg celnych. Budżety inwestycyjne podwyższają się wobec tego niespodziewanie, co nie jest zdrowym przejawem dla planów finansowych przedsiębiorstw, które znów są narażone na nieprzewidziane przekroczenia sum preliminowanych.

* W Dz. Ust. Nr. 91 z dn. 31 grudnia 1929 r. ukazało się pod poz. 683 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn 23 grudnia 1929 r. o ulgach celnych.

Rozporządzenie to przewiduje następujące ulgi celne na artykuły, bezpośrednio interesujące przemysł chemiczny:

Nasiona słonecznikowe (poz. 62 p. 5e) sprowadzane przez olejarnie za pozwoleniem Min. Skarbu — bez cła.

Elektrody z węgla (poz. 71 p. 5b, c), niewyrabiane w kraju, do wyrobu ługu, karbidu, azotniaku, żelazokrzemu i innych stopów żelaza, za pozwoleniem Min. Skarbu — 10% cła autonomicznego.

Rurki szklane maszynowo ciągnione dęte (poz. 77 p. 2b), za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła autonomicznego.

Dwutlenek baru (poz. 102 p. 1) — 20% cła autonomicznego.

Kwas siarkowy (poz. 108 p. 1) wszelkiej koncentracji — 20% cła autonomicznego.

Kwas azotowy skoncentrowany — powyżej 40°Bé i nitroza (poz. 108 p. 4a) — 75% cła autonomicznego.

Ekstrakt quebrachowy suchy niesulfitowany (poz. 124 p. 2a), za pozwoleniem Min. Skarbu — 25% cła autonomicznego.

Walczaki do kotłów wodnorurkowych (poz. 152 p. 1), za pozwoleniem Min. Skarbu — 25% cła autonomicznego.

Płatki aluminjowe (poz. 166) do wyrobu materjałów wybuchowych, za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła autonomicznego.

Papier wymieniony w poz. 177 p. 6b. III, 11a, b do wyrobu papieru światłoczułego — za pozwoleniem Min Skarbu — 20% cła autonomicznego.

Tkanina bawełniana surowa, zawierająca w 1 kg. wagi do 15 mtr^2 włącznie (poz. 187 p. 2), do wyrobu opon samochodowych, za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła autonomicznego.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 1 stycznia 1930 r. i obowiązuje do dn. 30 czerwca 1930 r.

* W Dz. Ust. Nr. 91 z dn. 31 grudnia 1929 r. ukazało się pod poz. 684 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 23 grudnia 1929 r. o uchyleniu cła wywozowego od ługów glicerynowych pomydlanych.

Stosownie do tego Rozporządzenia poz. 253 taryfy celnej otrzymuje brzmienie następujące:

Ługi glicerynowe pomydlane — bez cła.

* W „Monitorze Polskim" Nr. 3 z dn. 4 stycznia 1930 r. ukazało się pod poz. 3 obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 31 grudnia 1929 r., które—wzamian firm „Aarhus Oliefabrik A. S." oraz „M. i N. Gurwitsch", obie w Gdańsku — upoważnia firmy „Unida-Oelwerke G. m. b. H." oraz „Oleo" Sp. Akc., obie w Gdańsku, do sprowadzania nieskażonych surowych olejów roślinnych. Obwieszczenie to zostało wydane w związku ze zmianą nazwy przedsiębiorstw oraz przesunięciami w przemyśle tłuszczowym.

E C H A

Dn. 3 stycznia r. b., zmarł ś. p. Stanisław Żarski, Dyrektor i Członek Zarządu Fabryki Chem. M. Leszczyński i S-ka, Sp. Akc., wieloletni pracownik na niwie przemysłu chemicznego.

Cześć Jego pamięci!

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	560 zł.
Alkohol metylowy techniczny	230 „
„ „ czysty 99%	330 „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,76 „
„ granulowany za 1 kg % N_2	1,96 „
Azotan amonu	103.60 „
Benzen handlowy 90%	90,50 „
„ czysty	105 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 „
Chlorek cynku (ług 50%)	55 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	900 „
„ „pro narcosi"	1.800 „
Fenol czysty	300 „
Fornalina 30%	250 „
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4 „
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 „
„ techniczna	175 „
Karbid	75—80 „
Karbolineum	45 „
Klej kostny	285 „
Klej skórny	400 „
Krezol	140 „
Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110 zł
Kwas mrówkowy 85%	241 „
„ siarkowy 60° Bé	7,74 „
„ solny bez arsenu	14 „
„ octowy techn. 30%	110 „
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20—8,25 „
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	20 „
Naftalen surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	68 „
Octan sodu	160 „
„ ołowiu	260 „
Oleina zwierzęca destylat	300 „
„ „ saponifikat	290 „
Oleum 20%	20,85 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	21 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62%	70 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	300 „
Superfosfat 16%	13,76—15,20 „
Toluen czysty	120 „
Żelatyna techn.	450 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Błękity Millori i paryski:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT", Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 422-30 do 422-35.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO" Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Ług sodowy odpadkowy:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN" Warszawa, Daniłowiczowska 16 tel. Centrala-Spiess

Potaż żrący:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa Wilcza 9a, tel. 75-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazocyjanki sodowy i potasowy:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14 Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA.

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Współczesna", Szpitalna 10